

KINNITATUD Tartu Ülikooli rektori
2. detsembri 2020. a käskkirjaga nr 21
(jõustub 01.01.2021)

MUUDETUD Tartu Ülikooli rektori
4. detsembri 2020. a käskkirjaga nr 24
(jõustunud 04.12.2020)

Genoomika instituudi põhikiri

Võttes aluseks Tartu Ülikooli põhikirja paragrahvi 15 lõike 2 punkti 8 ja paragrahvi 24 lõike 1 ning lähtudes inimgeeniuringute seadusest, kinnitan genoomika instituudi põhikirja.

I. Üldsätted

1. Genoomika instituut (edaspidi: instituut) on Tartu Ülikooli (edaspidi: ülikool) loodus- ja täppisteaduste valdkonna koosseisu kuuluv instituut, mis juhindub oma tegevuses Tartu Ülikooli seadusest, kõrgharidusseadusest, teadus- ja arendustegevuse korralduse seadusest, inimgeeniuringute seadusest, ülikooli põhikirjast, oma põhikirjast ja muudest õigusaktidest.
2. Instituut on ülikooli asutuse genoomika instituudi õigusjärglane ning see omakorda on SA Eesti Geenivaramu alusel loodud Tartu Ülikooli Eesti geenivaramu ja Eesti Biokeskuse õigusjärglane.
3. Instituudi põhiülesanded on
  - 3.1. teha genoomikauuringutel põhinevaid transdistsiplinaarseid alus- ja rakendusuringuid ning õppetööd;
  - 3.2. täita Eesti geenivaramu (edaspidi: geenivaramu) vastutava töötleja ülesandeid kooskõlas inimgeeniuringute seadusega.
4. Punktis 3.1 nimetatud põhiülesande täitmiseks instituut
  - 4.1. teeb alus- ja rakendusuringuid ning korraldab arendustööd;
  - 4.2. teeb koostööd teiste Eestis ja välismaal genoomikauuringute ning nendega seotud trans- ja interdistsiplinaarsete uuringute alal tegutsevate asutuste ja isikutega, samuti rahvusvaheliste organisatsioonidega;
  - 4.3. osaleb Eesti ning rahvusvahelistes teadus- ja arendustegevuse programmides ja projektides ning teeb teadus- ja tehnoloogiakoostööd nii kodu- kui ka välismaiste partneritega;
  - 4.4. osaleb kõigi kõrgharidusastmete üliõpilaste õpetamisel ja juhendamisel oma pädevuse piires, arvestades õppetöö vajadusi ja teadustöö suundi;
  - 4.5. teeb ülikooli asjaomastele otsustuskogudele ettepanekuid genoomika ja selle siduserialadega seotud õppetöö korralduse kohta;
  - 4.6. teeb kõike muud, mis aitab kaasa instituudi põhiülesannete täitmisele.
5. Geenivaramu vastutava töötlejana kogub instituut teavet Eesti rahvastiku tervise ja pärilikkuse informatsiooni kohta, teeb genoomikauuringuid ning rakendab nende tulemusi rahva tervise parandamiseks. Selleks instituut
  - 5.1. kogub geenivaramusse geenidoonorite koeproove ja korraldab nende töötlemist;
  - 5.2. kogub, pseudonüümib, säilitab, täiendab, depseudonüümib, väljastab ja hävitab geenivaramu geenidoonorite terviseseseisundi andmeid ja geniandmeid;
  - 5.3. kogub, koostab, pseudonüümib, säilitab, analüüsib, depseudonüümib, väljastab ja hävitab sugupuuna käsitatavat teavet;
  - 5.4. teeb geenidoonorite andmete ja koeproovide töötlemise kvaliteedikontrolli;
  - 5.5. tagab geenivaramu pidamise ja töötlemise vastavuse andmekaitseõuetele kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrusega (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta, isikuandmete kaitse seadusega,

- inimgeeniuringute seadusega, avaliku teabe seadusega ja teiste õigusaktidega;
- 5.6. osaleb personaalmeditsiini juurutamisel Eestis;
  - 5.7. nõustab teadusprojektide käigus geenidoonoreid;
  - 5.8. korraldab konverentse ja seminare, edendab teaduslikku maailmavaadet ja teavitab üldsust oma tegevusest;
  - 5.9. täidab muid ülesandeid, mis aitavad kaasa ülikooli kui geenivaramu vastutava töötleja eesmärgi saavutamisele.

6. Instituudi ingliskeelne nimi on Institute of Genomics.

7. Instituudi koosseisus on töökorraldusliku üksusena Eesti geenivaramu. Ülejäänud töökorralduslikud üksused moodustab instituudi nõukogu instituudi direktori ettepanekul.

8. Eesti geenivaramul on oma sümboolika kooskõlas ülikoolis kehtiva korraga.

9. Geenivaramu pidamist ja töötlemist puudutavates küsimustes on instituudi direktor aruandekohustuslik senati ja rektori ees.

II. Juhtimine

10. Instituudil on nõukogu, mille koosseisu kinnitab loodus- ja täppisteaduste valdkonna dekaan (edaspidi: dekaan) instituudi direktori ettepanekul. Nõukogu esimees on instituudi direktor (edaspidi: direktor).

11. Nõukogu koosseisu kuuluvad ametikoha järgi direktor, asedirektorid, Eesti geenivaramu juhataja, kuus töötajate esindajat, üks instituudi doktorantide esindaja ning kuni neli instituudivälist liiget töötajate ja doktorantide esindajate ühisel ettepanekul.

12. Instituudi töötajad valivad oma esindajad nõukokku salajasel hääletusel iga kolme aasta tagant maikuus. Valimised kuulutab välja direktor vähemalt kaks nädalat enne valimisi, teatades kandidaatide esitamise tähtaja. Kandidaate võivad esitada kõik instituudi töötajad. Igal valijal on kaks häält. Valimiste tulemused kinnitatakse pingereana. Kui mitu kandidaati saab võrdse arvu hääli, otsustatakse nende järjekord pingereas loosi teel.

13. Instituudi doktorandid valivad oma esindaja nõukokku salajasel hääletusel üliõpilaskonna põhikirja kohaselt. Doktorantide esindaja valitakse nõukokku üheks aastaks. Valitud esindaja volitused algavad juuliku alguses ja kehtivad kuni uue esindaja ametisse asumiseni.

14. Valitud esindajate volitused algavad juuliku alguses ja kehtivad kuni uute esindajate ametisse asumiseni. Kui nõukogu liige ei saa nõukogu töös osaleda, võib dekaan direktori esildise alusel nimetada väljalangenud liikme asemele pingereast järgmise isiku kuni väljalangenud liikme naasmiseni, kuid mitte kauemaks kui järgmiste valimisteni.

15. Töötajate ja doktorantide esindajate ettepanekul nõukokku kaasatud instituudiväliste liikmete volituste tähtaeg on neli aastat.

16. Nõukogu koosoleku kutsub kokku esimees vajadust mööda, kuid mitte harvem kui neli korda aastas. Esimees peab nõukogu koosoleku kokku kutsuma ka vähemalt ühe kolmandiku nõukogu liikmete soovil.

17. Nõukogu on otsustusvõimeline, kui koosolekul osaleb üle poole selle liikmetest. Koosolekul osalemiseks loetakse ka osalemist kahepoolset heli ja pilti võimaldava tehnilise vahendi kaudu. Otsus on vastu võetud, kui selle poolt on hääletanud üle poole koosolekul osalenud nõukogu liikmetest. Elektroonilise koosoleku otsus on vastu võetud, kui selle poolt on hääletanud üle poole nõukogu liikmetest.

18. Nõukogu koosolekust võivad esimehe otsusel sõnaõigusega, kuid hääleõiguseta osa võtta isikud, kes ei kuulu nõukogu koosseisu.

19. Nõukogu

19.1. kehtestab oma kodukorra;

19.2. määratleb instituudi peamised arengueesmärgid;

19.3. valib instituudi teadurid, lektorid, nooremteadurid, nooremlektorid ja õpetajad ning

- võtab seisukoha professorite ja kaasprofessorite kandidaatide kohta;
- 19.4. analüüsib genoomikauuringutega kattuva ja külgneva teadus- ja õppetöö korraldust ülikoolis ning teeb dekaanile ja rektorile ettepanekuid teadus- ja õppetöö korraldamise kohta;
  - 19.5. moodustab direktori ettepanekul instituudi töökorralduslikud üksused ja määrab nende ülesanded;
  - 19.6. kuulab ära instituudi töökorralduslike üksuste tegevusaruande ja teadustöö ülevaate;
  - 19.7. kinnitab instituudi rahvusvahelise nõukoja suuruse ja koosseisu;
  - 19.8. arutab instituudi direktori või nõukogu liikmete ettepanekul muid instituudiga seotud küsimusi ja võtab arutatud küsimustes seisukoha;
  - 19.9. täidab muid õigusaktidega talle pandud ülesandeid.
20. Instituuti juhivad direktor, kelle valib salajasel hääletusel instituudi nõukogu ülikooli salajase hääletuse korra kohaselt kolmeks aastaks doktorikraadi või sellele vastava kvalifikatsiooniga töötajate hulgast. Direktor täidab oma ülesandeid instituudi juhina lisaülesande korras.
21. Direktori valimised kuulutab välja dekaan vähemalt kaks nädalat enne valimisi. Kandidaate võivad esitada dekaan, vähemalt viis instituudi akadeemilist töötajat ühiselt ning loodus- ja täppisteaduste valdkonna üliõpilaskogu. Sama isik ei saa olla direktor rohkem kui kolm ametiaega järjest.
22. Direktori valimiste tulemused kinnitab dekaan. Kui direktori kohale ei esitata nõuetele vastavaid kandidaate või kui direktor ei osutu valituks, määrab dekaan direktori kohusetäitja kuni uue direktori valimiseni, kuid mitte kauemaks kui üheks aastaks.
23. Direktor
- 23.1. esindab ülikooli rektori antud volituste piires;
  - 23.2. juhivad instituuti ning tagab selle tegevuse vastavuse instituudi peamistele arengueesmärkidele ja põhikirjale, ülikooli põhikirjale ja muudele õigusaktidele;
  - 23.3. vastutab instituudi üldseisundi ja arengu eest ning juhivad instituudi tööd, tagades raha ja muu vara õiguspärase ning otstarbeka kasutamise;
  - 23.4. määrab nimeliselt isikud, kellel on juurdepääs geenivaramu geenidoonorite isikustatud andmetele ning kes pseudonüümivad või depseudonüümivad andmeid ning väljastavad pseudonüümitud või pseudonüümimata koeproove, DNA kirjeldusi ja terviseseisundi kirjeldusi;
  - 23.5. kehtestab instituudi tasuliste teenuste hinnakirjad;
  - 23.6. võtab tööle kuni kolm asedirektorit ja määrab nende ülesanded;
  - 23.7. teeb nõukogule ettepaneku töökorralduslike üksuste moodustamise kohta ning võtab tööle Eesti geenivaramu juhataja ja teised töökorralduslike üksuste juhid;
  - 23.8. teeb kõike muud, mis on vajalik instituudi põhikirjaliste ülesannete täitmiseks ja eduka tegevuse tagamiseks.
24. Direktoril on õigus instituudi põhikirjaliste eesmärkide täitmiseks sõlmida instituudi eelarve piires ja ülikoolis kehtivaid õigusakte arvestades ülikooli nimel
- 24.1. teenuste osutamise lepinguid teenuste osutamiseks füüsiliste isikutega;
  - 24.2. laboriteenuste osutamise lepinguid;
  - 24.3. kasutuslepinguid vallasasjade kasutusse võtmiseks;
  - 24.4. koostöölepinguid geenivaramu tegevust puudutavates küsimustes, välja arvatud lepingud, mis sõlmitakse Euroopa Liidu ja kolmandate riikide institutsioonide rahastatavate projektide raames;
  - 24.5. lepinguid geenivaramu volitatud töötajatega;
  - 24.6. geenivaramu andmete ja bioloogilise materjali kasutusõiguse andmise lepinguid;
  - 24.7. teadusuuringute raames sõlmitavaid konfidentsiaalsuslepinguid;
  - 24.8. teadusuuringute raames sõlmitavaid geenandmete ja bioloogilise materjali kasutusse võtmise lepinguid;
  - 24.9. litsentsilepinguid autoriõigusega kaitstava intellektuaalse omandi kasutuselevõtmiseks;

24.10. toetuslepinguid Kultuuriministeeriumi, Eesti Kultuurkapitali, kohalike omavalitsuste ja nende liitudega ning sellega seoses allkirjastada taotlusi, aruandeid ja muid dokumente.

25. Direktori õigus sõlmida ülikooli nimel lepinguid instituudile vajalike vallasasjade ostmiseks ja teenuste tellimiseks sätestatakse hankekorras.

26. Kui direktori ametikoht on jäänud enne ametiaja lõppu vabaks, määrab dekaan direktori kohusetäitja kuni uue direktori ametisse asumiseni, kuid mitte kauemaks kui üheks aastaks.

27. Direktori äraolekul asendab teda üks asedirektoritest, kes määratakse direktori esildise alusel dekaani korraldusega.

28. Instituudil on oma eriala tippteadlastest ja -spetsialistidest koosnev rahvusvaheline nõukoda, mille koosseisu kinnitab direktori ettepanekul nõukogu. Nõukoda tuleb kokku kord aastas, et hinnata instituudi tegevust ja peamisi arengueesmärke, nõustada direktorit ja nõukogu teadus- ja arendustegevuse suundade valikul ja geenivaramu arengu küsimustes ning anda soovitusi muudes küsimustes.

III. Rahastamine

29. Ülikooli nõukogu kinnitab ülikooli eelarve vastuvõtmisel selle osana loodus- ja täppisteaduste valdkonna eelarve ning selle koosseisus eraldi Eesti geenivaramu eelarve.

30. Instituudi tegevust rahastatakse riigieelarvelistest eraldistest, sihtotstarbeliste projektide täitmiseks eraldatud rahast, põhitegevusega seotud tasuliste teenuste eest laekuvast rahast, annetustest ja muudest rahalistest vahenditest. Geenivaramu pidamist ja säilitamist rahastatakse riigieelarvest Sotsiaalministeeriumi kaudu.

IV. Rakendussätted

31. Kuni direktori ametisse asumiseni täidab direktori ülesandeid ülikooli senise asutuse genoomika instituudi direktor. Direktori valimised toimuvad hiljemalt 2021. aasta jaanuaris, valitud direktori ametiaeg algab 1. veebruaril 2021. Isikut, kes oli 31. detsembri 2020. aasta seisuga ülikooli asutuse genoomika instituudi direktori ametis, ei saa pärast instituudi põhikirja jõustumist direktoriks valida rohkem kui kaheks ametiajaks järjestikku.

32. Töötajad valivad oma esindajad nõukokku hiljemalt 2020. aasta detsembris. Valitud esindajate volitused algavad 1. jaanuaril 2021 ja lõpevad 30. juunil 2023. Doktorandid valivad oma esindaja nõukokku hiljemalt 2020. aasta detsembris. Valitud esindaja volitused algavad 1. jaanuaril 2021 ja lõpevad 30. juunil 2021.

33. Töötajate esindajate valimisel nõukokku osalevad isikud, kes on 1. detsembri 2020. aasta seisuga ülikooli asutuse genoomika instituudi töötajad. Valimised korraldatakse põhikirja punkti 12 alusel.

[jõustunud 04.12.2020]

33¹. Doktorantide esindaja valimisel nõukokku osalevad isikud, kes on 1. detsembri 2020. aasta seisuga ülikooli doktorandid ja kelle põhijuhendaja on ülikooli asutuse genoomika instituudi töötaja. Valimised kuulutab välja ülikooli asutuse genoomika instituudi direktor vähemalt kaks nädalat enne valimisi, teatades kandidaatide esitamise tähtaja. Kandidaate võivad esitada valimisõiguslikud isikud. Igal valijal on üks hääl. Valimiste tulemused kinnitatakse pingereana. Kui mitu kandidaati saab võrdse arvu hääli, otsustatakse nende järjekord pingereas loosi teel.

[jõustunud 04.12.2020]

34. Töötajate ja doktorantide esindajad esitavad hiljemalt 30. detsembril 2020 ühise ettepaneku nõukokku kaasatavate instituudiväliste liikmete kohta.

35. Tunnistan kehtetuks rektori 29. detsembri 2017. a käskkirjaga nr 22 kinnitatud ning 15. juuni 2018. a käskkirjaga nr 17 ja 8. novembri 2019. a käskkirjaga nr 12 muudetud genoomika instituudi põhikirja.

36. Põhikiri jõustub 1. jaanuaril 2021.